

המסע הארוך הביתה - הסיפור מאחורי יום העצמאות

רגע לפני שאתם מתארגנים על פטיש פלסטיק, מחפשים את ספריי השלג, וקובעים עם החברים מהכיתה לראות את הזיקוקים או לצאת למנגל המסורתי של יום העצמאות, בואו נעצור רגע. פעם שאלתם את עצמכם למה אנחנו בכלל חוגגים את היום הזה בכזאת התלהבות? מה הסיפור הגדול מאחורי דגלי ישראל שמתנופפים מכל חלון ומכונית?

יום העצמאות הוא לא סתם עוד יום חופש מבית הספר, אלא נקודת השיא של אחד הסיפורים המרתקים, המותחים והמרגשים ביותר בהיסטוריה האנושית – הסיפור של העם שלנו. בואו נצא למסע בזמן ונגלה איך הכל התחיל.

איפה היינו אלפיים שנה, ולמה בכלל עזבנו?

כדי להבין את גודל הנס שנקרא "מדינת ישראל", אנחנו צריכים לחזור הרבה מאוד אחורה בזמן. במשך כמעט אלפיים שנה, רוב העם היהודי בכלל לא חי כאן בארץ. איפה הם היו? הם היו פזורים בכל רחבי העולם: באירופה, בארצות ערב, בצפון אפריקה ואפילו הרחק באמריקה ובהודו.

למה הם היו שם? התשובה הפשוטה והעצובה היא שהם לא עזבו מבחירה. לפני כאלפיים שנה, האימפריה הרומית הגדולה והחזקה שלטה בארץ ישראל. לאחר מספר מרידות גבורה של היהודים נגד הרומאים שרצו למחוק את דתנו, הרומאים החריבו את בית המקדש השני בירושלים (בשנת 70 לספירה) ולאחר מכן הגלו את רוב היהודים מארצם בכוח. התקופה הארוכה הזו נקראת "גלות". בגלות, היהודים חיו כמיעוט קטן בתוך עמים אחרים. לפעמים החיים היו נוחים ושלווים, אבל פעמים רבות מדי הם סבלו מרדיפות, חוקים נוקשים ואנטישמיות, רק בגלל שהיו שונים, דיברו בשפה אחרת ושמרו על הדת והמסורת המיוחדת שלהם.

החלום הנצחי - למה דווקא ארץ ישראל?

למרות שהיו רחוקים אלפי קילומטרים וחיזרו על פתחיהן של מדינות זרות, היהודים מעולם לא שכחו את הבית. בכל יום הם התפללו לכיוון ירושלים, ובסוף כל הגדה של פסח הם שרו בקול גדול מלא תקווה: "לשנה הבאה בירושלים הבנויה!". ארץ ישראל תמיד נשארה הלב הפועם של העם.

לכן, כשלקראת המאה ה-20 התחילו לחשוב ברצינות על הקמת מדינה ליהודים כדי להגן עליהם מהאנטישמיות, היה ברור שאין שום מקום אחר. באותה תקופה עלו כל מיני הצעות מוזרות – למשל, אולי נקים את המדינה באוגנדה שבאפריקה? אולי בארגנטינה שבדרום אמריקה שיש בה המון שטחים פתוחים? אבל העם היהודי אמר בנחרצות "לא!". החיבור ההיסטורי, התנ"כי והרגשי לארץ ישראל הוא כל כך עמוק, שאי אפשר היה לדמיין חזרה לשום מקום אחר מלבד המקום שבו חיו אבותינו – אברהם, יצחק ויעקב, והמקום שבו מלכו דוד ושלמה. ארץ ישראל היא הבית הלאומי היחיד שהיה לנו אי פעם.

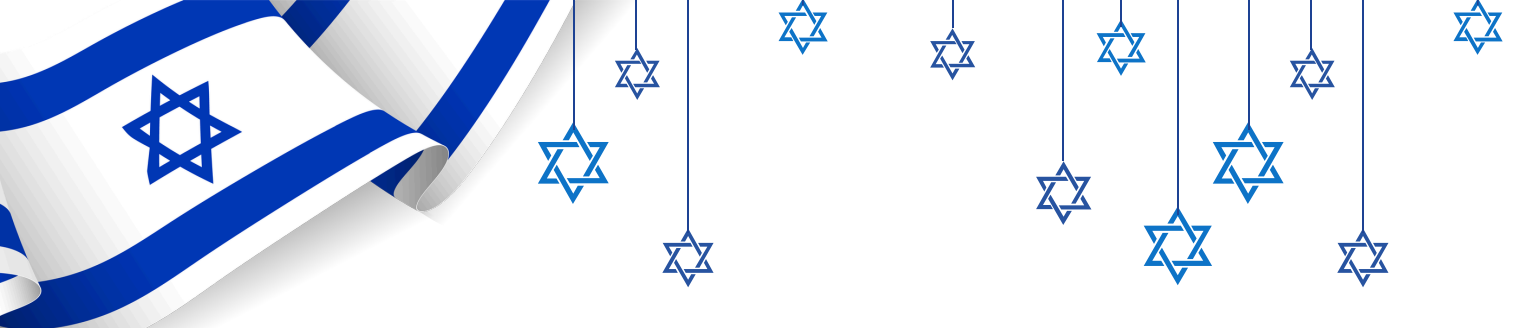
חוזרים הביתה: החלוצים והבריטים

אז מתי התחלנו לחזור הביתה? לקראת סוף המאה ה-19, לפני קצת יותר מ-140 שנה, החלה תנועה גדולה של חזרה לישראל. התנועה הזו נקראה "התנועה הציונית", על שם "ציון" - אחד משמותיה של ירושלים ושל ארץ ישראל כולה. חלוצים וחלוצות אמיצים עזבו את המשפחות והבתים באירופה ובשאר העולם, ועלו לארץ בספינות קטנות. הם מצאו כאן ארץ די מוזנחת, מלאה בביצות ובמחלות כמו קדחת, אבל הם לא ויתרו לרגע. הם ייבשו ביצות, שתלו פרדסים, הקימו את הקיבוצים הראשונים והמושבות (כמו פתח תקווה וראשון לציון), ואפילו החיו את השפה העברית בהובלת אליעזר בן-יהודה, כדי שכולנו נוכל לקרוא ולדבר בה היום.

באותה תקופה, ארץ ישראל לא הייתה מדינה עצמאית כמובן. מי ששלט בה עד סוף מלחמת העולם הראשונה הייתה האימפריה העות'מאנית (הטורקים). אחריהם, ב-1917, הגיעו הבריטים וקיבלו מהעולם "מנדט" (אישור ניהול) לשלוט בארץ. הבריטים שלטו בארץ ישראל במשך כ-30 שנה. בהתחלה הם עזרו קצת ליישוב היהודי, אבל בהמשך הם דווקא ניסו להפריע: הם הוציאו מסמכים שנקראו "הספר הלבן" והגבילו מאוד את מספר היהודים שיכלו לעלות ארצה או לקנות אדמות, בדיוק בתקופה שבה היהודים היו צריכים את הארץ יותר מכל – כשבורחו מהנאצים ומהשואה הנוראה באירופה.

הכרזת המדינה ומלחמת העצמאות

למרות הקשיים, העליות הבלתי חוקיות (ההעפלה) והמאבקים בבריטים, היישוב היהודי בארץ הלך וגדל. ב-29 בנובמבר 1947, בהחלטה דרמטית באו"ם (ארגון האומות המאוחדות), הוחלט על סיום השלטון הבריטי ועל חלוקת הארץ לשתי מדינות: אחת יהודית ואחת ערבית. היהודים חגגו ברחובות ורקדו מרוב שמחה! ביום שישי, ה' באייר תש"ח (14 במאי 1948), עמד דוד בן-גוריון, שהפך לראש הממשלה הראשון שלנו, במוזיאון תל אביב והקריא בגאווה את מגילת העצמאות.

באותו רגע היסטורי, חיו בארץ קצת יותר מ- **600,000 יהודים**. זה אולי נשמע הרבה, אבל תחשבו שהיום אנחנו כבר למעלה משבעה מיליון יהודים בישראל! אותם 600,000 איש היוו גרעין קטן אך חזק, נחוש ומלא אמונה, שהיה מוכן לעשות הכל כדי להגן על המדינה הצעירה.

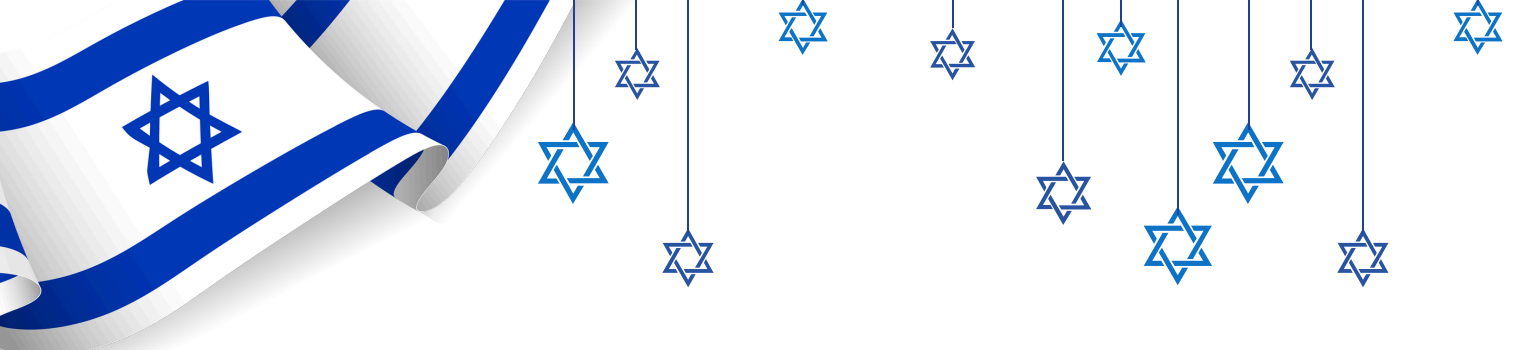
ההגנה הזו נדרשה באופן מיידי. הערבים שחיו בארץ ומדינות ערב השכנות סירבו לקבל את החלטת האו"ם לחלוקת הארץ. מיד לאחר שבן-גוריון הכריז על הקמת המדינה, פלשו אלינו צבאות סדירים מחמש מדינות ערב: מצרים, סוריה, ירדן, לבנון ועיראק, ויחד עם הכוחות הערבים המקומיים ניסו להשמיד את המדינה שעוד לא הספיקה אפילו לחגוג יום הולדת אחד. זו הייתה **"מלחמת העצמאות"**. היא הייתה ארוכה וכואבת, ורבים נפלו בה. אבל בזכות רוח הלחימה, צה"ל הצעיר שהוקם זה עתה הצליח להדוף את הפולשים ולהבטיח את קיומה של המדינה שלנו.

למה הכל היה שווה את זה?

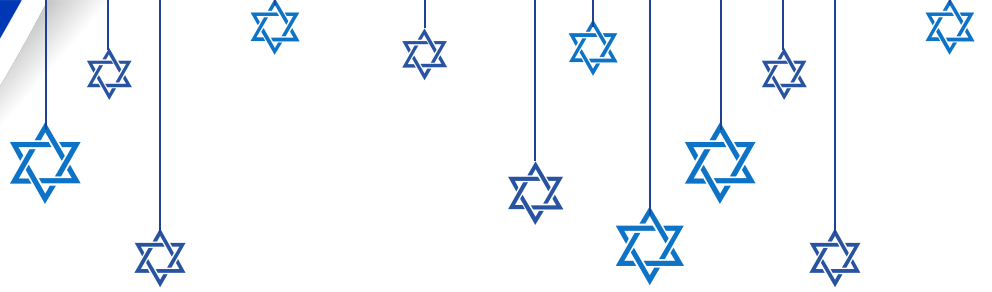
אז למה כל כך חשוב שתהיה לנו מדינה עצמאית? כשאתם קמים בבוקר, הולכים לבית הספר במדינה שלכם, מדברים את השפה שלכם ומרגישים בטוחים בבית, זה נראה הכי טבעי בעולם. אבל עבור הסבים, הסבתות והדורות שלפניהם, זה היה חלום בלתי נתפס. מדינה עצמאית משמעותה שליהודים יש סוף סוף מקום בטוח בעולם. זהו מקום שבו אנחנו קובעים את הגורל של עצמנו, שיש לנו צבא משלנו שיגן עלינו, מקום שפותח את שעריו לכל יהודי בצרה (כמו למשל כשהעלו את יהודי אתיופיה או ברית המועצות), ומקום שבו התרבות, החגים והשפה שלנו הם המרכז. כאן, אנחנו לא אורחים של אף אחד - אנחנו בעלי הבית.

מדינת ישראל הפכה בתוך כמה עשרות שנים ממדינה קטנה של חקלאים לאימפריה של היי-טק, פיתוחי רפואה, חלל ותרבות שמשפיעה על כל העולם. עברנו דרך ארוכה ומופלאה, ולמרות שעוד יש לנו לא מעט אתגרים ומשימות, בנינו כאן משהו מדהים ביחד.

אז בפעם הבאה שאתם מנפנפים על המנגל, צופים במטס חיל האוויר או סתם מסתכלים על דגל כחול לבן מתנופף ברוח, תזכרו את המסע הארוך והמופלא הזה. תזכרו את האנשים האמיצים שהגשימו עבורנו חלום של אלפיים שנה, ותהיו הכי גאים בעולם שאתם חלק מהמשך של הסיפור הזה! חג עצמאות שמח!

1. מדוע נאלצו רוב היהודים לעזוב את ארץ ישראל לפני כאלפיים שנה?
2. אילו שתי מדינות אחרות (מלבד ארץ ישראל) הוצעו להקמת מדינה יהודית, ומה הייתה תגובת העם להצעות אלו?
3. מה הייתה ההחלטה הדרמטית של האו"ם ב-29 בנובמבר 1947?
4. מיהו האיש שהקריא את מגילת העצמאות ביום ה' באייר תש"ח?
5. אילו חמש מדינות ערבת קפו את ישראל מיד לאחר הכרזת המדינה, במטרה למנוע את הקמתה?
6. בטקסט מופיעה המילה "גלות". לפי המסופר, מהו הפירוש של מצב זה עבור העם היהודי?
7. מי היו ה**חלוצים** המוזכרים בטקסט, ומה היו הפעולות העיקריות שהם עשו כשהגיעו לארץ?
8. הבריטים קיבלו מהעולם "**מנדט**" לשלוט בארץ. הסבירו במילים שלכם מה משמעות המילה על פי הקטע.
9. השלימו את המילים החסרות במשפטים הבאים (על פי המידע בטקסט):
לפני כאלפיים שנה, שלטה בארץ ישראל האימפריה ה_____, ולאחר מרידות היא החריבה את בית המקדש ה_____.
10. התנועה שקראה לחזרה לארץ ישראל ולבנייתה מחדש נקראה התנועה ה_____, על שם המילה _____ שהיא אחד משמותיה של ירושלים.
11. בזמן מלחמת העולם השנייה והשואה, הבריטים שלטו בארץ והוציאו מסמכים שנקראו "הספר _____", אשר _____ מאוד את מספר היהודים שיכלו לעלות לארץ.
12. ביום הכרזת המדינה, חיו בארץ ישראל קצת יותר מ-_____ אלף יהודים.

13. סדרו את ארבעת האירועים הבאים מהמוקדם אל המאוחר (מספרו מ-1, הקדום ביותר, עד 4, המאוחר ביותר):

___ שלטון המנדט הבריטי בארץ ישראל.

___ חורבן בית המקדש השני על ידי הרומאים.

___ הקראת מגילת העצמאות ומלחמת העצמאות.

___ תחילת עליות החלוצים וייבוש הביצות.

14. לפניכם משפטים המסכמים חלקים מסיפור הקמת המדינה. בכל משפט חסרה מילת קישור שתעזור לנו להבין את הקשר בין חלקי המשפט (קשר של סיבה, ניגוד, הוספה או ויתור).

בחרו את מילת הקישור המתאימה ביותר מתוך מחסן המילים ושבצו אותה במקום הריק.

מחסן מילים: לכן | למרות ש... | בנוסף לכך | אבל | בגלל | כדי ש... | לעומת זאת

היהודים חיו במדינות רחוקות בכל רחבי העולם, _____, הם מעולם לא שכחו את ארץ ישראל והמשיכו להתפלל אליה.

הרומאים החריבו את בית המקדש השני וגירשו את העם, _____, היהודים יצאו לגלות ארוכה של אלפיים שנה.

החלוצים שעלו לארץ סבלו ממחלות ומביצות, _____, הם המשיכו לעבוד קשה ולבנות את המושבות הראשונות.

אליעזר בן-יהודה פעל להחייאת השפה העברית _____ שכל היהודים שעולים לארץ יוכלו לדבר בשפה משותפת אחת.

הבריטים שלטו בארץ ישראל במשך שנים רבות; _____, הם הגבילו את העלייה של היהודים בדיוק כשהם היו זקוקים לבית בטוח.

העם היהודי סירב להקים מדינה באוגנדה או בארגנטינה _____ החיבור ההיסטורי והעמוק לארץ ישראל בלבד.

במדינת ישראל אנחנו לא "אורחים" בבתיים של אחרים; _____, כאן אנחנו בעלי הבית וקובעים את הגורל שלנו בעצמנו.

צה"ל מצליח להגן עלינו בעזרת טכנולוגיות מתקדמות, _____, הוא שומר על ביטחוננו גם בזכות הרוח והאומץ של החיילים.

15. מתוך כל המסע הארוך וההיסטורי שמתואר בקטע, איזה חלק או אירוע הכי ריגש, עניין או הפתיע אותך? מדוע?

16. אילו שירים על ארץ ישראל אתם מכירים? בחרו שיר אחד שאתם אוהבים במיוחד וכתבו: מדוע בחרתם בו? איזו תחושה הוא מעורר בכם כשאתם שומעים אותו?

17. מה אתם הכי אוהבים במדינה שלנו? זה יכול להיות מקום מיוחד, מאכל שאין בשום מקום אחר בעולם, או תכונת אופי שיש רק לישראלים.

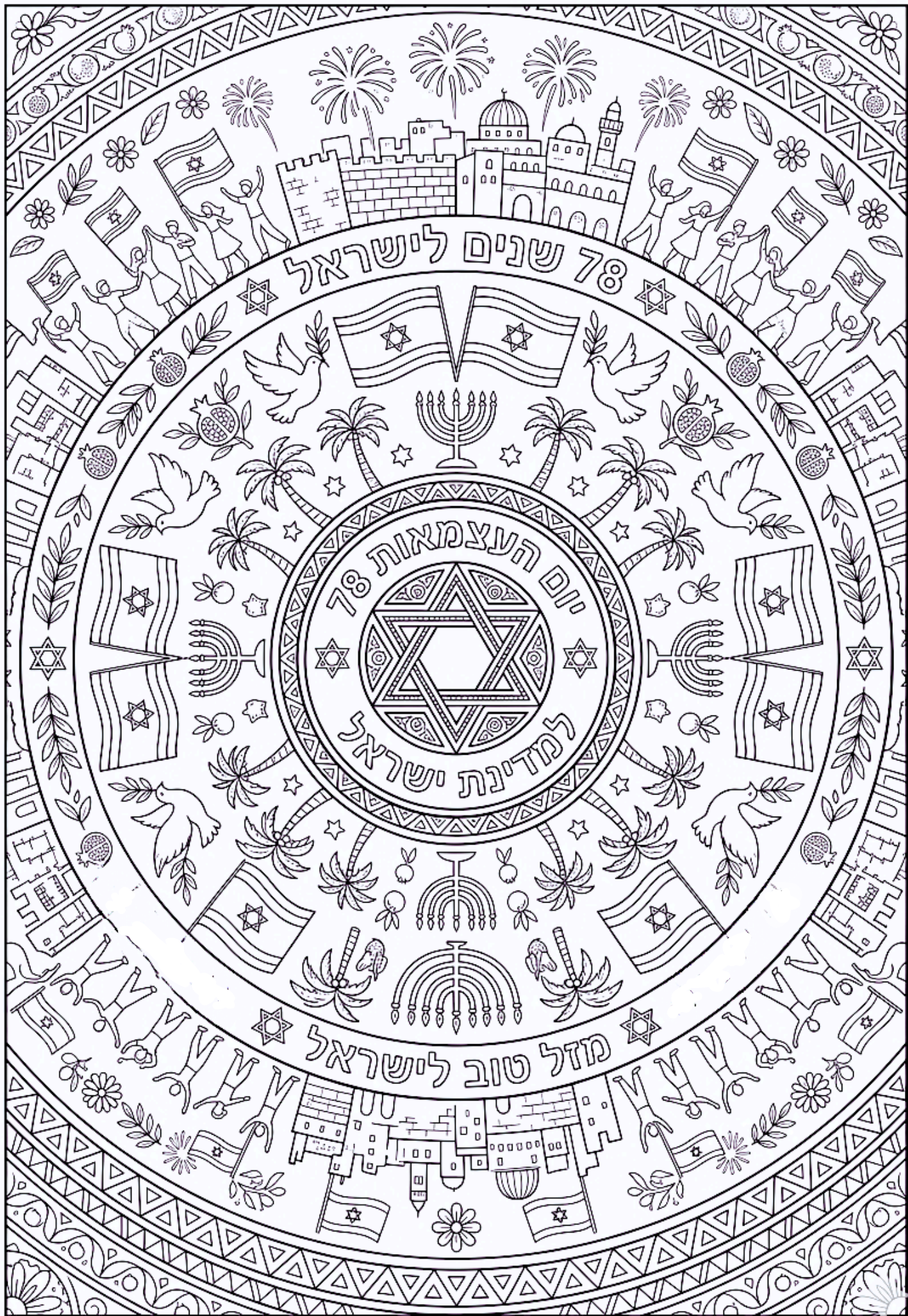
18. דמיינו שתייר מגיע לישראל בפעם הראשונה ויש לו זמן לבקר רק במקום אחד. על איזה מקום בארץ הייתם ממליצים לו בחום, ולמה דווקא לשם?

19. לאורך ההיסטוריה, אנשים עבדו קשה מאוד כדי להקים את המדינה. מה לדעתכם האחריות שלנו היום? מה אנחנו כילדים וכמבוגרים יכולים וצריכים לעשות כדי לשמור על המדינה שלנו ולהפוך אותה למקום אפילו טוב יותר?

20. מדינת ישראל קטנה, אבל יש בה המון המצאות והישגים (כמו טפטפות, עגבניות שרי, כיפת ברזל או אפילו זכויות בספורט). איזה הישג או המצאה ישראלית גורמים לכם להרגיש גאווה?

21. מדינת ישראל היא "קיבוץ גלויות" - אנשים הגיעו אליה מכל העולם. מאיזו ארץ (או ארצות) הגיעה המשפחה שלכם לארץ ישראל? אם תרצו, שתפו בסיפור קצר ששמעתם בבית על העלייה של המשפחה שלכם ארצה.

22. איך אתם מדמיינים את מדינת ישראל בעוד 20 שנה, כשתהיו מבוגרים? מה הייתם רוצים שישאר כאן בדיוק אותו הדבר, ומה הייתם שמחים שיתפתח או ישתנה?

קישור למשחק ביטאי אסימטרי הפעילות

לחצו
←

לחומרי למידה נוספים מוזמנים להכנס
לדף הפייסבוק או לאתר

